

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Δ/νσις: Ἰωάννου Γενναδίου 14 – 115 21, Ἀθῆναι
Τηλ. 210-72.72.204, Fax 210-72.72.210, e-mail: contact@ecclesia.gr

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

**τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος
κ. Ἱερωνύμου
κατά τήν Τακτική Σύναξη τῆς Ἱεραρχίας
τῆν 4ην/10/2022**

ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΡΓΗΣΑΝ ΝΑ ΕΡΘΟΥΝ

Α΄

Ἀδελφοί μου,

Θά ἤθελα ἐν πρώτοις νά ζητήσω συγγνώμη διότι σέ ὅσα προτίθεμαι
νά σᾶς ἀνακοινώσω καί νά σᾶς προτείνω, ἀναμειγνύονται καί προσωπικά
μου βιώματα.

Πέρασαν πενήντα πέντε (55) χρόνια ἀπό τότε πού ὁ γέροντάς μου
Νικόδημος Γραικός, αὐτός ὁ ἅγιος κληρικός, μοῦ ἄνοιξε τόν δρόμο τῆς
Ἱερωσύνης. Σέ λίγο συμπληρώνονται δέκα πέντε (15) χρόνια ἀπό τότε πού

τό σῶμα τῆς Ἱεραρχίας μας μέ ἐξέλεξε Ἀρχιεπίσκοπο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Πενήντα πέντε χρόνια ἐργάτης στόν ἀμπελῶνα τῆς Ἐκκλησίας.

Πλούσια τά πνευματικά ὀφέλη καί οἱ ἐμπειρίες πολλές κοντά στόν μακαριστό Ἀρχιεπίσκοπο Σεραφεῖμ. Τεράστια τά προβλήματα καί οἱ δυσκολίες σκληρές καί πάμπολλες.

Ἀσφαλῶς θά ὑπάρξουν ἐπιστήμονες, ἐρευνητές πού θά φέρουν ὑπεύθυνα στήν ἐπιφάνεια κακοποιημένες πολλές ἀλήθειες καί θά γελοιοποιήσουν τίς πρόχειρες κατά καιρούς φυλλάδες καί τίς πληρωμένες «διαφημίσεις» καί προβολές.

Εὐχαριστῶ θερμά τούς ἀδελφούς Ἀρχιερεῖς, τούς κληρικούς μας, τούς λαϊκούς συνεργάτες καί τά στελέχη τῆς Πολιτείας μας καί ἐκείνους ὅσους μᾶς βοήθησαν καί βοηθοῦν καί ἐκείνους ὅμως πού εἶναι ἀντίθετοι καί πολέμιοί μας στόν ἀγῶνα μας, γιατί μᾶς κάνουν προσεκτικώτερους καί δυνατότερους.

Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ μας, κατηύθυνε ἔτσι τά πράγματα ὥστε τά μέλη τῆς κατά καιρούς Ἱεραρχίας μας ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου νά ἐκλέξουμε καί νά χειροτονήσουμε ὑπέρ τοῦς πενήντα πέντε (55) Ἀρχιερεῖς, Μητροπολίτες καί βοηθοὺς Ἐπισκόπους.

Μεγάλη ἡ συγκίνηση καί συγχρόνως ἡ ἐπίγνωση τῆς εὐθύνης.

Β΄

Θά μπορούσα σήμερα, αδελφοί μου, νά σᾶς ἀναγνώσω ἀπό τή θέση αὐτή μιά προσεγμένη, θεωρητική ἀκαδημαϊκή εἰσήγηση ἀνάλογη μέ τίς δυνάμεις μου. Ὅσα προηγήθηκαν ἀλλά καί οἱ ἀνάγκες τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Πατρίδας μας σήμερα ἄλλα μέ συμβουλεύουν νά τονίσω.

Νά στρέψω τήν προσοχή μας καί τίς σκέψεις μας σέ θέματα καθημερινῆς ἀνάγκης, καί ὅλα αὐτά κάτω ἀπό τήν Χάρι τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καί Πατέρα μας, πού συνεχίζει νά μᾶς ἀγαπάει καί νά μᾶς φροντίζει ἐν Χριστῷ καί Ἀγίῳ Πνεύματι. Σήμερα, βλέπουμε τά πάντα νά εἶναι ρευστά, ἀσαφῆ, νά ἐξελίσσονται ραγδαῖα. Εἴμαστε στήν ἐποχή τῆς εἰκονικῆς πραγματικότητας καί τοῦ ψηφιακοῦ κόσμου, ὅπου ἔχει κλονιστεῖ ἡ παλαιά ἀντίληψη περί κοινοτισμοῦ καί συλλογικῆς συνείδησης, κάθε τι τό παραδοσιακό καί κάθε ἐναπομείνας θεσμός.

Ἕνα ἄλλο σημαντικό χαρακτηριστικό τῆς ἐποχῆς μας εἶναι ὁ συγκρητισμός. Δηλαδή ἡ διάχυση καί ὁ συνδυασμός θρησκευτικῶν ιδεῶν καί πρακτικῶν σέ πολλούς τομεῖς τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς καί δραστηριότητος. Θρησκευτικές ιδέες, διαφορετικῆς προέλευσης,

έκλαϊκευμένες, διαχέονται παντοῦ μέ τρόπο ἄναρχο καί ἀνοργάνωτο, ὅχι μόνον μέσω τῶν περιοδικῶν, τῆς τηλεόρασης, τοῦ διαδικτύου, ἀλλά καί μέσα ἀπό καθημερινές συνήθειες καί πρακτικές, πού σχετίζονται μέ τήν εὐεξία, τήν ὑγεία, τήν σωματική ἄσκηση, ὅπως οἱ ἐναλλακτικές μέθοδοι ἱατρικῆς, οἱ πολεμικές τέχνες κ. ἄ.

Βλέπουμε μιά ἀναντιστοιχία ἀνάμεσα σ' αὐτό πού δηλώνουμε ὅτι πιστεύουμε καί στίς καθημερινές μας πράξεις καί συνήθειες.

Σήμερα οἱ περισσότεροι δέν ἀποδέχονται τήν πίστη τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως διατυπώνεται σέ αὐτήν. Ἀδιαφοροῦν. Ἀναμειγνύουν κάποια στοιχεῖα τῆς Ὁρθοδοξίας μέ ἀτομικές τους ἢ ξενόφερτες πεποιθήσεις καί συνήθειες, πού ἀλλοιώνουν τήν παραδοσιακή νοοτροπία καί συνθέτουν μιά ἀτομική θρησκευτικότητα.

Ὁ κόσμος ἔχει ἀλλάξει ραγδαῖα. Ὁ παραδοσιακός τρόπος ζωῆς ἔχει μεταβληθεῖ. Κι αὐτό φαίνεται μέσα ἀπό νέες πραγματικότητες κατά τά τελευταῖα χρόνια, ὅπως τό αὐτόματο διαζύγιο, ὁ πολιτικός γάμος, ἡ κατάργηση τῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκεύματος στίς ταυτότητες, ἡ πολιτική κηδεία, ἡ καύση τοῦ νεκροῦ, ὁ ὑποβοηθούμενος θάνατος κ.ἄ.

Ὅλα αὐτά καί τόσα ἄλλα ὁδηγοῦν στήν ἀνάγκη ἐπανευαγγελισμοῦ τοῦ λαοῦ μας. Πρέπει καί πάλι νά ξεκαθαρίσουμε τίς θεολογικές

προϋποθέσεις για τή σχέση τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό, τόν συνάνθρωπο καί τόν κόσμο.

Πρός τόν σκοπό αυτό ἀπαιτοῦνται:

I. Συστράτευση Κληρικῶν, Πανεπιστημιακῶν διδασκάλων καί λαϊκῶν εὐσεβῶν.

II. Συνεργασία μέ τούς καθηγητές τῶν Θεολογικῶν καί Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν. Τώρα μάλιστα πού στίς τελευταῖες ἡ Ἐκκλησία ἐπέτυχε τήν πλειοψηφία στή διοίκησή τους, τήν συμμετοχή της στήν ἐπιλογήν τῶν εἰσαγομένων καί διδασκόντων εἰς αὐτές ὡς καί τήν ὑπόδειξιν τῆς διδακτέας ὕλης στούς ἱεροσπουδαστές.

III. Προσφορά καί ἀξιοπρεπής ἐξυπηρέτηση σέ ἀδελφούς μας πάσχοντες καί τούς ἐνδεεῖς εἴτε κατά μόνας ἢ σέ πρότυπα λειτουργικά Κέντρα γιά ἄτομα ἀπό τήν παιδική ἡλικία μέχρι τά βαθιά γεράματα.

Όλα αὐτά γιά νά συντελεσθοῦν καί νά ὑλοποιηθοῦν χρειάζονται οἰκονομική στήριξη, ὅπως τόνισε στούς ἀρχαίους Ἀθηναίους ὁ Δημοσθένης «Δεῖ δὴ χρημάτων καὶ ἄνευ τούτων οὐδέν ἐστι γενέσθαι». Ἡ Ἐκκλησία ἔχει τήν ὑποχρέωση νά ἀξιοποιήσει τήν ἐναπομείνασα περιουσία της γιά τήν ὑλοποίηση αὐτῶν τῶν σκοπῶν της. Ἀπό τό 100% σκορπίσθηκε τό 96% αὐτῆς. Ἐναπομένει σήμερα τό 4%. Αυτό

άξιοποιούμενο θά βοηθήσει στους στόχους της Έκκλησίας. Γιατί, ή Έκκλησία, πέρα από τήν έσχατολογική της προοπτική, άφοϋ κινεΐται έντός τής ιστορίας δέν μπορεΐ νά έγκαταλείψει τόν άνθρωπο. Καί, ό έπανευαγγελισμός μς βοηθάει νά έχουμε τό βλέμμα μας προσανατολισμένο καί στά έσχατα καί στό τώρα.

Γ΄

Άγαπητοί μου άδελφοί, θά ήθελα στό σημείο αυτό νά σάς ενημερώσω σχετικά μέ τόν

Νόμο 4957/2022 για τήν Μισθοδοσία τοῦ Κλήρου

Ψηφίσθηκαν μέ πρωτοβουλία τῆς Ὑπουργοῦ Παιδείας καί Θρησκευμάτων κ. Νίκης Κεραμέως καί μέ εὐρεΐα πολιτική συναίνεση τά ἄρθρα 347 καί 446 τοῦ νόμου 4957/2022 μέ τίτλο «Νέοι ὀρίζοντες στά Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικά Ἰδρύματα: Ἐνίσχυση τῆς ποιότητας, τῆς λειτουργικότητας καί τῆς σύνδεσης τῶν Α.Ε.Ι. μέ τήν κοινωνία καί λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄, 141/21-7-2022).

Οἱ διατάξεις αὐτές ἐπέλυσαν τό ζήτημα τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν διορισμένων κληρικῶν καί ἐπικαιροποίησαν τό καθεστώς τῆς μισθοδοσίας.

Τό διάταγμα τῆς ἐκτελέσεως τοῦ νόμου πρέπει νά ἐκδοθεῖ ὅπωςδήποτε τό συντομότερο, εἰδάλλως ἡ τύχη τοῦ ψηφισθέντος νόμου θά εἶναι ἡ ἴδια μέ αὐτή τοῦ νόμου 536/1945.

Ἐπειδή κάθε νόμος ἔχει τά ὑπέρ καί τά κατά του, ἀναμένουμε τήν ἔκδοση αὐτοῦ τοῦ Διατάγματος καί ἡ Δ.Ι.Σ. θά ἀσχοληθεῖ καί πάλι μέ τό θέμα αὐτό.

- Ἐχουμε ὅμως τήν ὑποχρέωση νά δημοσιεύσουμε ἓνα κείμενο πού θά μαρτυρεῖ καί στούς σημερινούς καί στούς αὐριανούς ἀντιρρησίες, ὅτι ἡ καταβολή τῆς μισθοδοσίας τοῦ Κράτους πρὸς τοὺς κληρικούς δέν εἶναι χάρισμα, ἀλλά ὑποχρέωση κρατική γιά τήν προσφορά τῶν κληρικῶν καί τήν ἐκπλήρωση τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Κράτους ἔναντι τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρουσίας, ὅπως αὐτό εἶχε δεσμευθεῖ.

Τό κείμενο αὐτό νά γραφῇ στά σημερινά Πρακτικά τῆς Ἱεραρχίας μας εἰς μαρτυρίαν συνεχῶς καί ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ὁ Πρόεδρος τῆς Γ' Ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως στήν Ἑρμιόνη ἀπηύθυνε στίς 4 Μαρτίου 1827 ἔγγραφο πρὸς τοὺς Ἀρχιερεῖς Κορίνθου Κύριλλον, Τριπόλεως Δανιήλ, Ρέοντος Διονυσίου, Ἀνδρούσης Ἰωσήφ καί Βρεσθένης Θεοδώρητον καί τοὺς παρήγγειλε νά συντάξουν σχέδιον γιά τά «Ἐκκλησιαστικά».

Ἡ ὡς ἄνω ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπή συνέταξεν Ἑκθεσιν, περιεκτική τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καί τῶν ἐντός τοῦ Βασιλείου Μοναστηρίων, ἐφ' ἧ καί σχέδιον διοργανισμοῦ, ἀφορῶντος τήν βελτίωσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, παρά τῆς ἐπὶ τούτῳ διορισθείσης Ἐπιτροπῆς διὰ τοῦ ἀπὸ 15/27 Μαρτίου 1833 Βασιλικοῦ Διατάγματος.

Τά μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, συναισθανόμενα τά βιώματα τοῦ Ἐθνικοῦ Κυβερνήτη Ἰωάννου Καποδίστρια γράφοντος «σκοπός τοῦ Ἑθνους καί τῆς Κυβερνήσεως εἶναι ἡ βελτίωσις τοῦ Κλήρου, ἡ ἐκκλησιαστική εὐνομία καί εὐταξία καί ἡ ἐπάρκεια τῶν ἀναγκαίων εἰς τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Θεοῦ, ἵνα σχολάζοντες τῶν βιοτικῶν μεριμνῶν ἐνασχολῶνται ἐπιμελέστερον περί τήν ὑπηρεσίαν τῶν θείων καὶ τήν τῶν ψυχῶν παιδαγωγίαν καί προστασίαν» ἔγραψαν στήν ἑκθεσὴ τους:

Μεγαλειώτατε

.....

Ἡ Ἑλλάς ἔχει, κατὰ τήν γνώμην μας, πόρον πλουσιώτατον εἰς διατροφήν τοῦ Κλήρου, **τά κτήματα τῶν μοναστηρίων, καί αὐτά δέν εἶναι ὀλίγα**. Ταῦτα, καλῶς διοικούμενα καί οἰκονομούμενα, θέλουσι παρέχει ὅχι μόνον ἄφθονα τά εἰς διατροφήν τοῦ Κλήρου, ἀλλὰ καί τά εἰς σύστασιν

καί διατήρησιν καί ἄλλων φιλανθρώπων καταστημάτων, καί εἰς τό ὅποῖον δίδομεν σχέδιον· διορίζομεν ποῦ καί πῶς νά ἐξοδεύωνται τά ἐκ τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων εἰσοδήματα, καταδαπανώμενα μέχρι τοῦδε ἀσκόπως καί ἀνωφελῶς. Ἀλλ' ἐκτός τῶν κτημάτων τῶν μοναστηρίων ὑπάρχουν καί ἄλλα τῶν Ἐπισκοπῶν· συμπεριλαμβάνονται καί ταῦτα εἰς τήν αὐτήν κατηγορίαν τῶν μοναστηριακῶν, καί μόνον τά τῆς Ἐκκλησίας ἀνήκοντα, ὡς μικρά, ἀφίνονται εἰς τάς κοινότητας πρὸς χρῆσιν τῶν Ἐκκλησιῶν καί τοῦ κλήρου αὐτῶν, καί ταῦτα οἰκονομοῦνται ἀμέσως παρά τῶν κοινοτήτων δι' ἐπιτρόπων.

Γιά ὅσους κατά καιρούς ἀμφισβήτησαν ἢ ἀμφισβητοῦν τό νόημα τῆς φράσεως «εἰς βελτίωσιν τοῦ Ἱερατείου» τοῦ ψηφίσματος τῆς Δ' Ἐθνοσυνελεύσεως στό Ἄργος στίς 11 Ἰουλίου 1829, ὅτι δηλαδή δέν πρόκειται γιά μισθοδοσία τοῦ Κλήρου, γράφουμε τά ἑξῆς:

Ι. Ἀπό τήν Ἐκκλησιαστική Γραμματεία ἀπεστάλη τό κατωτέρω ἔγγραφο ὑπογραφόμενο ἀπό τόν Σπ. Τρικούπη:

«Κρίνομεν οὐσιωδέστατον νά συστήσωμεν εἰς τήν ἰδιαιτάτην φροντίδα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τά περί συστάσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τά ἐκκλησιαστικά κτήματα, συμφώνως μέ τά εἰς τό Ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει ἐθνικῆς συνελεύσεως ἐνδιαλαμβανόμενα.

Ἡ ἀνάγκη τῆς ταχείας συστάσεως τοῦ Ταμείου τούτου κρίνεται κατεπείγουσα, καθ' ὅσον, ἐκτός εἰς αὐτό ἀποκειμένης καταλλήλου τῶν Ἐπισκόπων προικοδοτήσεως καί τῆς μισθοδοσίας τοῦ κλήρου (συμφώνως μέ τὰ εἰς τό ἄρθρον τοῦ ἀπό 23 Ἰουλίου (4 Αὐγούστου) Βασιτικοῦ Διατάγματος διαλαμβανόμενα, τὰ σχολεῖα τοῦ Κράτους παραμεληθέντα τοσούτους ἤδη μῆνας δι' ἔλλειψιν χορηγίας διαρκοῦς, κινδυνεύουν νά παραλύσουν, καί ἡ δημόσιος ἐκπαίδευσις, ἀντικείμενον τόσον οὐσιῶδες περί τήν ἠθικήν τοῦ χριστιανοῦ μόρφωσιν, νά μείνῃ εἰς τήν ὁποίαν εὐρίσκεται μέχρι τοῦδε κατάστασιν».

II. Σύστασις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου. Ἀκολούθησε ἡ ἀπό 12 Ὀκτωβρίου 1833 συνοδική ἐρμηνευτική ἐγκύκλιος «Πρός τοὺς κατά τήν ἐπικράτειαν Σεβ. Μητροπολίτας καί Ἐπισκόπους πού κάνει λόγο γιά τό ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ «ἐξ οὗ θέλουσι μισθοδοτεῖσθαι οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ἐπικρατείας καί οἱ ἄλλοι κληρικοί, καθὼς καί οἱ διδάσκαλοι τῶν σχολείων καί θέλει συνίστασθαι καί διατηρεῖσθαι πᾶν ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τήν Ἐκκλησίαν καί τήν παιδείαν θεοφιλές καί θεάρεστον».

Τό Ἐκκλησιαστικόν Ταμεῖον εἶναι ἀνεξάρτητον εἰδικόν ταμεῖον.

Ἐν Ἀθήναις 13 Δεκεμβρίου 1834

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

ἡ Ἀντιβασιλεία

ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ, Πρόεδρος

ΜΑΟΥΡΕΡ

ΕἶδεΚ

III. Διάταγμα συστάσεως ἐπιτροπῆς Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου. Ἡ περιουσία τοῦ συστηθέντος ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου ἐμπιστεύεται εἰς τήν ἐπιστάσιν πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς, τιθεμένης ὑπό τήν ἄμεσον διεύθυνσιν τῆς ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καί τῆς παιδείας γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13ῃ Δεκεμβρίου 1834

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

ἡ Ἀντιβασιλεία

ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ, Πρόεδρος

ΜΑΟΥΡΕΡ

ΕἶδεΚ

IV. Πρακτικά Συνεδριῶν.

Κατά τήν παράγραφο τρία τῶν πρακτικῶν τῆς ἐβδόμης συνεδρίας (26 Ἀπριλίου 1833) «ἐκρίθη ἐπάναγκες, οἱ μέν Ἐπίσκοποι νά μισθοδοτῶνται αὐτάρκως καί ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος των κατ' εὐθεΐαν παρά τῆς Κυβερνήσεως ἀπό τῶν ἐπὶ τούτῳ προσδιορισθησομένων πόρων (ἔσοδα Μοναστηριακῆς περιουσίας), οἱ δέ πρεσβύτεροι, διάκονοι καί λοιποὶ ὑπηρέται τῶν ἐκκλησιῶν νά μισθοδοτῶνται κυρίως μέν παρά τῶν Κοινοτήτων (σημειωτέον ὅτι ἡ περιουσία τῶν ἐνοριῶν, τῶν ἐπισκοπῶν καί ἡ ἐνορία ὅλη περιῆλθε στήν διοίκηση καί κυριότητα τοῦ Δήμου ἢ τῆς Κοινότητος). Ὅταν δέ οἱ πόροι τῆς Κοινότητος δέν ἐξαρκοῦν, ἡ Κυβέρνησις νά ἀναπληροῖ τό ἐλλεῖπον ἀπό τῶν προειρημένων πόρων».

- Στά πρακτικά τῆς Η΄ συνεδρίας τῆς ἐπιτροπῆς (27 Ἀπριλίου 1833) διαβάζουμε: «Ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν τό περί μισθοδοσίας τοῦ κλήρου, κατά τήν τρίτην παράγραφον τῶν πρακτικῶν τῆς χθεςινῆς συνεδριάσεως, καί ἀπεφασίσθη, ὅτι πρέπει νά συστηθῇ εἰς ἐκάστην κοινότητα Ἐκκλησιαστικόν Ταμεῖον, διοικούμενον παρά τῶν ἐπὶ τούτῳ κατ' ἔτος ἐκλεγομένων ὑπό τῶν ἐνοριτῶν ἐπιτρόπων. Εἰς τό ταμεῖον τοῦτο θέλουν σύγκεισθαι τά ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς Ἐκκλησίας κτημάτων εἰσοδήματα (ἔσοδα ἐκκλησιαστικῆς ἢ ἐνοριακῆς περιουσίας). Ἀπό τό ταμεῖον τοῦτο θέλει διατηρεῖσθαι, ἐπισκευάζεσθαι καί καλλωπίζεται ὁ ναός, θέλουν

μισθοδοτεῖσθαι οἱ ἐν αὐτῷ ὑπηρετοῦντες καί εἰ μὲν περισσεύουσιν οἱ πόροι, θέλουσι ἐξοικονομεῖσθαι ἐξ αὐτῶν οἱ πτωχοὶ τῆς ἐνορίας, εἰ δέ ἐλλείπουσι, θέλουν ἀναπληροῦσθαι παρά τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὴν Γ' παράγραφον τῆς χθесινῆς συνεδριάσεως (ἐκ τοῦ ταμείου τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας)».

- Εἰς τὰ Πρακτικά τῆς Θ' συνεδρίας τῆς ἐπιτροπῆς (28 Ἀπριλίου 1833) διαβάζουμε: «ἐλήφθησαν εἰς σκέψιν τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα εἰς τὸ Γ' ἄρθρον τῶν πρακτικῶν τῆς Ζ' συνεδριάσεως, καὶ ἐθεωρήθη ἐπάναγκες τὸ νὰ συστηθῇ ἰδιαίτερον ταμεῖον ὑπὸ τὴν ἄμεσον διαχείρισιν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὴν ἐπιστάσιαν τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τούτῳ διοριζομένης.

Τὸ ταμεῖον αὐτό θέλει ἐπαρκεῖ πρὸς μισθοδοσίαν τῶν Ἐπισκόπων, πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν δι' ἐκάστην κοινότητα ἀπαιτουμένων διὰ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν ἐξόδων πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ Κλήρου, πρὸς οἰκοδομὴν Ἐκκλησιῶν, πρὸς σύστασιν φιланθρωπικῶν καὶ κοινωφελῶν καταστημάτων, πρὸς περίθαλψιν καὶ διατροφήν πτωχῶν καὶ ἀπόρων καὶ ἀπλῶς εἰς πᾶν ὅ,τι θεοφιλές καὶ φιλάνθρωπον».

Στίς 1 (13) Ἰανουαρίου 1838 ἀνακοινώθηκε:

Ἡ μέχρι τοῦδε δυνάμει τοῦ Ἡμετέρου Διατάγματος 1ης/13
Δεκεμβρίου 1834 ὑπάρχουσα ἐπιτροπή τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου
διαλύεται.

ΟΘΩΝ

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Γραμματεὺς

τῆς Ἐπικρατείας

Γ. ΓΛΑΡΑΚΗΣ

Μετά πενταετίαν νέα ἀλλαγὴ γίνεται στὴν διαχείριση τῶν
εἰσοδημάτων τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου μέ τὴν νομοθετικὴ
ρύθμιση «Περὶ μεταβάσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν εἰσοδημάτων εἰς τὴν ἐπὶ
τῶν Οἰκονομικῶν Γραμματείαν», μέ τὴν διαβεβαίωση ὅμως ὅτι οἱ πόροι
αὐτοὶ «νά χρησιμεύσωσι ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ ἱεροῦ
Κλήρου καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29 Ἀπριλίου 1843

ΟΘΩΝ

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Γραμματεὺς Γ.

ΓΛΑΡΑΚΗΣ

Αὐτό σήμανε τό τέλος τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου καί τοῦ ὁράματος τῆς βελτίωσης τῆς θέσεως τοῦ κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Τό θέμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς καί μοναστηριακῆς περιουσίας, τῆς τύχης τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου καί τίς ὑποχρεώσεις τοῦ Κράτους ἐπανέφερε ὁ Μητροπολίτης (Ἀρχιεπίσκοπος) Ἀθηνῶν Μελέτιος Μεταξάκης, ὅπως διαβάζουμε στό ὑπόμνημά (του) πρὸς τὴν Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας καί στό Ὑπουργεῖο Παιδείας. Γράφει:

«Διὰ τὴν περιουσίαν αὐτὴν ἐσημειώθη ἓνα εἶδος ἐκτροπῆς. Κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ Κράτους εὐρέθησαν ἐν αὐτῷ 593 Μοναί. Ἡ ἐν Ἀργεὶ Ἐθνοσυνέλευσις εἶχε ψηφίσει, μεταξύ ἄλλων, ὅτι ἡ Νομοθετικὴ Ἐξουσία "θέλει διορίσει τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἀρχιερέων καὶ Ἱερέων, τῶν ἀναγκαίων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν καὶ ἐξασφαλίσαι τὰ πρὸς διατροφήν αὐτῶν ἀναλόγως μέ τό χρέος καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτῶν".

Πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως ψηφισθέντων ἐσχεδιάσθη ἡ σύστασις Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προσαχθέντος τῇ

Ἰ. Συνόδῳ σχεδίου, αὕτη ἐξεδίδοτο τήν ἀπό 19 Αὐγούστου 1833 ἀπόφασιν αὐτῆς δι' ἧς ἐνέκρινε ὅπως 116 ἔρημα Μοναστήρια καί ἕτερα 116 ὑπαγόμενα εἰς τό σχέδιον, περιέλθωσιν ἀμέσως ὑπό τήν κυριαρχίαν τῆς Κυβερνήσεως, τά δέ λοιπά 226, χαρακτηριζόμενα ἐν τῷ σχετικῷ πίνακι, ὡς Μοναστήρια ὑποβαλλόμενα εἰς φόρον, ὑποβληθῶσιν εἰς τακτικόν ἔρανον ὁλικοῦ κεφαλαίου 405.650 δρχ.

Ἐπακολούθησαν εὐθύς ἡ ἔκδοσις Β. Διατάγματος ὑπάγοντος τά παραχωρηθέντα Μοναστήρια καί εἰσοδήματα εἰς τήν διαχείρισιν τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καί τῆς Παιδείας, συνιστῶσα δέ ἡ Ἰ. Σύνοδος ἐκθύμως τήν ἐκτέλεσιν τῶν ἐν τῷ Β. Διατάγματι ἔγραφε: "Τά Μοναστήρια ἐσυστήθησαν καί ἐπροικοδοτήθηκαν παρ' εὐσεβῶν πρὸς θεοφιλῇ καί θεάρεστον σκοπόν· πρὸς τοῦτον τόν πρῶτον καί κύριον αὐτῶν σκοπόν θέλουσι χρησιμεύσει καί εἰς τό ἐξῆς τά ἐξ αὐτῶν εἰσοδήματα, συντελοῦντα εἰς τήν διατήρησιν τοῦ Κλήρου, εἰς τήν εὐκολίαν τῶν Ναῶν καί εἰς τήν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν".

Ἀκολούθως τό σχέδιον περιέλαβε καί ἄλλας Μονάς, οὕτως ὥστε διατηρήθησαν μόνον 151, αἱ ὁποῖαι μετὰ τήν προσάρτησιν τῆς Ἑπτανήσου καί τῆς Θεσσαλίας ἀνῆλθον εἰς 170.

Διά τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 1ης Δεκεμβρίου 1834 συνεστήθη τό Ἐκκλησιαστικόν Ταμεῖον, ὡς "ἀνεξάρτητον εἰδικόν ταμεῖον" ὑπό τήν διεύθυνσιν πενταμελοῦς Ἐπιτροπείας "τιθεμένης ὑπό τήν ἄμεσον διεύθυνσιν τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καί τῆς Παιδείας Γραμματείας". Τό ταμεῖον ἰδρύετο "διά τά Ἐκκλησιαστικά καί τήν Ἐκπαίδευσιν" μέ σκοπόν νά καταστήσῃ "καθαρῶς καί ἀσφαλῶς καταφανῆ τήν διάκρισιν τοῦ Κλάδου τούτου τῆς ὑπηρεσίας καί τήν ἰδιαιτέραν διαχείρισιν τῶν δι' αὐτόν προσδιωρισμένον ποσοτήτων".

- Πρό τῆς παρελεύσεως τριῶν καί ἡμίσεος ἐτῶν διαλύεται (Β.Δ. 1ης Ἰουλίου 1838) ἡ διευθύνουσα τό Ταμεῖον Ἐπιτροπή, διά λόγους οἰκονομικούς καί τό ταμεῖον ὑπάγεται ἀπ' εὐθείας εἰς τήν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείαν, μετὰ δέ πάλιν πέντε ἔτη εὐρεθέντος, ὅτι "ἡ ἀκριβής τῶν ἐκκλησιαστικῶν προσόδων ἀπό τὰς λοιπὰς τοῦ Κράτους διαχώρισις, ὡς προσδιωρισμένων νά χρησιμεύωσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τήν βελτίωσιν τοῦ Ἱ. Κλήρου καί τήν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας" θά ἐπετυγχάνετο ἐκτελέστερον ἐν τῇ Γραμματεία τῶν Οἰκονομικῶν, μετεβιβάσθη εἰς ταύτην ἡ διαχείρισις (Β.Δ. 29ης Ἀπριλίου 1843).

Τό πρῶτον λοιπόν Ἐκκλησιαστικόν Ταμεῖον, χάριν τοῦ οὐοίου διελύθησαν 412 Μοναί καί ὑπεβλήθησαν εἰς φορολογίαν αἱ λοιπαί, προορισμόν ἔχον νά βελτιώσῃ τόν Ἰ. Κλήρον **ἔσχεν ἐφήμερον τόν βίον**.

Δύο παρατηρήσεις ἐπιβάλλονται:

Πρώτη, ὅτι τό ἀρτισύστατον Κράτος πρίν ἢ βελτιώσῃ τήν κατάστασιν τοῦ Κλήρου διά μορφώσεως αὐτοῦ καί ἀξιοπρεποῦς συντηρήσεως, ὡς ἐψήφισεν ἡ Ἐθνοσυνέλευσις, ἐπιβαρύνει τήν ἐκκλησιαστικήν περιουσίαν δι' ιδίων δαπανῶν, ἥτοι τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς νεολαίας.

Δευτέρα, ὅτι τῆς διοικήσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν προσόδων ἀποξενώνει εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τήν Ἐκκλησίαν, διαλυῶν δέ τό ὡς "ἀνεξάρτητον" ἰδρυθέν Ταμεῖον καί συγχωνεύει τήν Ἐκκλησιαστικήν περιουσίαν πρὸς τήν τοῦ Δημοσίου.

- Εἶναι ἀδύνατον νά δεχθεῖ τις, ὅτι ὁ ἀρχικός σκοπός τῆς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὀριστικῆς καταλήψεως τῶν 3/4 περίπου τῆς Μοναστηριακῆς περιουσίας καί τῆς φορολογίας τῆς ἄλλης δέν ἦτο πράγματι ἡ βελτίωσις τοῦ Ἰ. Κλήρου καί ἐφ' ὅσον ἐκ τοῦ πρώτου τούτου μέρους θά ἐπερίσσευον χρήματα καί ἡ βοήθεια τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὅπως ὁμως ἐξετελέσθη ἡ σχετική τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ἀπόφασις, ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους βαρύνει ἡ εὐθύνη ἀποδόσεως εἰς τήν Ἐκκλησίαν τῆς

ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἐν ᾧ μέρει αἱ ἀναληφθεῖσαι ὑποχρεώσεις δέν ἐξεπληρώθησαν. Ἐπιβάλλεται δηλονότι νά ἐξακριβωθῇ ὅποια ὑπῆρξε τῆς περιουσίας ταύτης ἡ πρόσοδος, κατὰ τὰ διαρρεύσαντα 85 ἔτη, ὅποια ἡ ἐξ αὐτῆς πραγματική διά τήν Ἐκκλησίαν δαπάνη καί τό ὑπόλοιπον μετά τῶν σωζομένων κτημάτων καί κεφαλαίων νά ἐπιστραφῇ τῇ Ἐκκλησίᾳ».

Τά στοιχεῖα αὐτά ζήτησε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μελέτιος Μεταξάκης ἀπό τήν Πολιτεία. Ὅμως «ἀπαντητικῶς ὑπό τοῦ Ὑπουργείου ἐδηλώθη: «Προσφάτως τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου, οὐδέ τὰ βιβλία, κτηματολόγια, καί λογιστικά τῆς ὑπηρεσίας ταύτης ὑφίστανται πλέον, καέντα εἰς πρόσφατον ἐν τοῖς Γραφείοις τοῦ Ὑπουργείου πυρκαϊάς».

Δ΄

ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ-ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

(ΣΧΙΣΤΟ-ΣΚΑΡΑΜΑΓΚΑΣ)

Στίς πολλές συζητήσεις μας μέ τόν Πρωθυπουργόν τῆς χώρας μας κ. Κυριάκον Μητσοτάκη, καταλήξαμε ὅτι σήμερα εἶναι ἀνάγκη ὅσο ποτέ ἄλλοτε νά συνεργασθοῦν Πολιτεία-Ἐκκλησία σέ πολλούς τομεῖς πρός ὠφέλεια τῶν δύο φορέων καί κυρίως γιά τή στήριξη τοῦ λαοῦ μας στόν τομέα τῆς κοινωνικῆς Πρόνοιας.

Συμφωνήσαμε νά ἀρχίσουμε τήν συνεργασία μας ἀπό τό Ἐκκλησιαστικό κτῆμα ΣΧΙΣΤΟ-ΣΚΑΡΑΜΑΓΚΑΣ.

Τό Ἐκκλησιαστικό Κτῆμα Σχιστό-Σκαραμαγκάς.

Τό κτῆμα τοῦτο περιῆλθε στήν Ἱερά Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Κλειστῶν δι' ἀγορᾶς τό ἔτος 1793, ἐκτάσεως 18.945 στρεμ.

Μέ τήν υπ' αριθμ. 33333/11-12-1843 απόφασι τῆς Γραμματείας (Υπουργείου Οικονομικῶν) τό κτῆμα ἀναγνωρίστηκε ὡς κτήση ἰδιωτική ἀνήκουσα στήν Ἱερά Μονή.

Ἀπό τό 1933 τό κτῆμα περιήλθε στήν διοίκηση καί διαχείριση ἀρχικῶς στόν ΟΔΕΠ καί ἀπό τό 1988 στήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἔκταση αὐτή σταδιακά συνεχῶς μίκραινε. Ἀπό αὐτήν τήν ἔκταση δόθηκε τμήμα γιά δημιουργία καί επέκταση τοῦ Πολεμικοῦ Ναυστάθμου, γιά τήν δημιουργία τοῦ Οἰκισμοῦ Νέου Ἰκονίου, γιά τήν δημιουργία καί διαπλάτυνση τῆς Ἐθνικῆς Ὁδοῦ Σχιστό-Σκαραμαγκᾶ καί γιά τή λειτουργία καί συντήρηση ἀγωγοῦ φυσικοῦ ἀερίου ὑπέρ ΔΕΠΑ.

Ἀκόμη δόθηκαν 1000 στρ. πρὸς τό Ὑπουργεῖο Κοινωνικῆς Πρόνοιας γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν ἀστέγων τοῦ Δήμου Περάματος.

Δωρήθηκαν 330 στρ. πρὸς τόν Ἐνιαῖο Σύνδεσμο Δήμων καί Κοινοτήτων Πειραιᾶ καί Δυτικῆς Ἀττικῆς γιά τήν δημιουργία Κοιμητηρίου καί ἄλλες δύο συνεχόμενες ἐκτάσεις 360 καί 960 στρεμμάτων πρὸς τό Δημόσιο πρὸς ἀποκατάσταση τῶν ἀστέγων τοῦ Δήμου Περάματος.

Στό νότιο τμήμα τοῦ κτήματος Σκαραμαγκᾶς ἀναπτύχθηκε σταδιακά καί ὁ οἰκισμός πού ἀποτελέσσε ἀργότερα τόν Δῆμο Περάματος.

[Ακολουθοῦν οἱ ὁμιλίες τοῦ Μακαριωτάτου καί τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως κ. Κυριάκου Μητσοτάκη:]

Ἐξοχώτατε Πρόεδρε τῆς Κυβερνήσεως κ. Μητσοτάκη,

Σήμερα εἶναι μιά **ὁμορφη μέρα** γιά τούς κατοίκους τῆς περιοχῆς, ἀλλά καί τῶν ὁμορων δήμων.

Ξεκινᾷ σήμερα ἓνα **μεγάλο ὁμορφο ταξίδι** πού μοναδικό προορισμό ἔχει τήν μιά καλύτερη ποιότητα ζωῆς, ἓνα πιό παραγωγικό, πιό ὑγιεινό, περισσότερο οἰκολογικό μέλλον γιά ὅλους ...

Ταυτόχρονα ὅμως ἀνοίγουμε σήμερα ἓνα νέο κεφάλαιο στίς σχέσεις Ἐκκλησίας-Κράτους, ἐγκαινιάζουμε μιά νέα συνεργασία μέ φιλόδοξους στόχους, ἀλλά καί ἀπτά ἀποτελέσματα στήν καθημερινότητα τοῦ πολίτη ...

Ὅσα εἰπώθηκαν μέχρι στιγμῆς ἀπό τόν Γενικό Διευθυντή τῆς ΕΚΥΟ καί Ἀντιπρόεδρο τῆς ΣΧΙΣΤΟ ΑΕ **π. Νικόδημο Φαρμάκη** καί τόν ἐντιμότατο **κ. Παναγιώτη Σταμπουλίδη**, Ἐντεταλμένο Σύμβουλο τοῦ ΤΑΙΠΕΔ ἦταν ἄκρως κατατοπιστικά.

Τούς εὐχαριστῶ, διότι ἀπό τά λεγόμενά τους γίνεται ἀπό ὅλους ἀντιληπτό, ὅτι τό μεγάλο αὐτό ἀναπτυξιακό ἔργο πού θά ὑλοποιηθεῖ στό ἐκκλησιαστικό κτῆμα τοῦ Σχιστοῦ **γίνεται «ἐπ’ ἀγαθῷ»**.

Τό ἔργο αὐτό θά ἐνδυναμώσει τήν χώρα μας, θά ὠφελήσει τόν λαό μας, θά ἐνισχύσει τήν τοπική κοινωνία καί τήν ἐθνική μας οἰκονομία, θά ἀφήσει γιά τίς ἐπόμενες γενεές ἓνα **πράσινο ἀειθαλές ἀποτύπωμα**.

- Ὅραμά μας εἶναι ἡ καθολική ἀναβάθμιση τῆς ποιότητας ζωῆς γιά τούς κατοίκους τῆς περιοχῆς στό Σχιστό καί τῶν ὁμορων καί ἐγγύτερων Δήμων τῆς Ἀττικῆς.
- Περισσότερες, καλύτερες δουλειές, ὑγιεινό περιβάλλον, βιώσιμη ἀνάπτυξη.

Λές καί σταμάτησε ὁ χρόνος στή βόρεια ζώνη, στό γυμνό τοπίο τοῦ Σχιστοῦ. Λές καί ὁ τόπος αὐτός δέν μετεῖχε στή μεταπολεμική ζύμωση πρὸς τά εὐρωπαϊκά ἀναπτυξιακά πρότυπα.

Ἰχνος ἀνάπτυξης, πολλῶ μᾶλλον ἀνάπτυξης φιλικῆς πρὸς τό περιβάλλον.

Ἀλλά καί νοτίως **ἡ περιοχή ἀναπτύχθηκε ὡς ἐργατούπολη**. Σέ αὐτό πού διακρίθηκε -ὅπως ἀναφέρθηκε καί προηγουμένως- ἦταν στά τραγούδια «τοῦ καημοῦ καί τοῦ ἀναστεναγμοῦ», ἀπηχήματα τῆς ἔνδειας, τῆς φτώχειας καί τῆς σκληρῆς βιοπάλης.

Τῇ **δεκαετία τοῦ '60** δημιουργήθηκε ἡ **παραγκούπολη τοῦ Ἄνω Περάματος** σέ ἐκκλησιαστικές ἐκτάσεις.

Από τό **1970** τά πράγματα καλυτέρευσαν έν γένει σέ όλες τίς οίκιστικές περιοχές τής Δυτικής Άττικής. Οί γειτονίες άστικοποιήθηκαν, όμόρφυναν, τό βιοτικό επίπεδο τών κατοίκων βελτιώθηκε.

Όλα αυτά συνέβησαν καί ισχύουν, όχι όμως για **τό βόρειο τμήμα του Σχιστού, τό όποίο παρέμεινε «κρανίου τόπος»**. Μέ άργούς ρυθμούς τίς επόμενες δεκαετίες τό γυμνό τοπίο κερματίστηκε σέ χωματερές, βιοτεχνικές ζώνες, κοιμητήριο, μέ άποτέλεσμα ή περιβαλλοντική επιβάρυνση τής περιοχής νά άποκτήσει δραματικές διαστάσεις.

Από τά περίπου **19 έκατομμύρια τετραγωνικά μέτρα** τής άρχικής κατά τούς τίτλους κτήσης έκτασης του έκκλησιαστικού κτήματος, μόνον αυτά τά 3.000 στρέμματα παρέμειναν στή νομή τής Έκκλησίας τής Ελλάδος.

Τά υπόλοιπα 16 στρ. μέσω δωρεών, παραχωρήσεων άνευ άνταλλάγματος, άπαλλοτριώσεων καί έκποιήσεων μέ συμβολικά τιμήματα, χρησίμευσαν σέ κοινωφελεΐς καί δημόσιους σκοπούς, όπως:

- ή σύσταση καί επέκταση του **Πολεμικού Ναυστάθμου**,
- ή δημιουργία τών **οίκισμών Νέου Ίκονίου καί Άνω Περάματος**, καθώς καί του συνοικισμού άναπήρων Πειραιά,
- ή **άποκατάσταση άστεγών** του Δήμου Περάματος,

- ή κατασκευή και διαπλάτυνση της **Έθνικης Όδοι Σχιστοῦ-Σκαραμαγκᾶ**,
- ή **λειτουργία** και **συντήρηση** αγωγού φυσικοῦ αερίου ὑπέρ τῆς Δημόσιας Ἐπιχείρησης Ἀερίου,
- ή **σύσταση κοιμητηρίου**.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐναπομείναντα **3.000 στρέμματα**, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔκανε προσπάθειες στό παρελθόν μέ στόχο τήν ἀντιμετώπιση τοῦ φαινομένου τῆς αὐθαίρετης ρίψης ἀστικῶν ἀπορριμάτων και οἰκοδομικῶν ὑλικῶν.

Ἡ **ἀναπτυξιακή ἀξιοποίηση μέχρι πρόσφατα ἦταν κάτι τό ἀδιανόητο**. Χωρίς τήν κρατική ἀρωγή κάθε πρόταση και πρωτοβουλία ἦταν ἐξαρχῆς καταδικασμένη νά πέσει στό κενό.

Ὅμως, ὅλα αὐτά τὰ λυπηρά θέλω νά πιστεύω ὅτι σέ λίγο θά ἀποτελοῦν παρελθόν χάρις στήν πρόσφατη ἀγαστή συνεργασία τῆς Ε.Κ.Υ.Ο. μέ τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως.

Μιά συνεργασία πού και τό **Κράτος και ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος** **διαχρονικά** ἐπιζητοῦν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, ἀλλά **ὄχι πάντοτε μέ τόν πιό ὀρθό τρόπο** και οὔτε πάντοτε ἐπιτυχημένα.

Βεβαίως έχουν περάσει 200 χρόνια από την εποχή του Όθωνος, τότε που η Αντιβασιλεία αντιμετώπιζε όχι μόνο τα εκκλησιαστικά κτήματα, αλλά και την ίδια την Εκκλησία ως «δημόσιο κτήμα», και μετά από πολλές ιστορικές περιπέτειες και διακυμάνσεις, σήμερα εύτυχως η Εκκλησία της Ελλάδος απολαμβάνει την οικονομική αυτεξουσιότητα που της αρμόζει.

Άς έρθουμε όμως στο σήμερα, στο τώρα.

Θέλω να εύχαριστήσω τον κ. Πρόεδρο και τα στελέχη της Ελληνικής Κυβέρνησης για την πραγματική τους πρόθεση να επιλύσουν χρόνια ζητήματα που απασχολούν την Εκκλησία της Ελλάδος, να αποκαταστήσουν έδραιωμένες αδικίες και να μας βοηθήσουν να ανταποκριθοῦμε στις απαιτήσεις της εποχής και στις προκλήσεις του μέλλοντος.

Η ανακήρυξη του έργου στο Σχιστό σέ Στρατηγικής Σημασίας είναι ίσως το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα αυτής της στάσης της Πολιτείας, αλλά όχι τό μόνο.

Εύχομαι η σημερινή ημέρα να μὴν κριθεῖ από τόν ιστορικό του μέλλοντος ως ένα μεμονωμένο εύτυχές στιγμιότυπο, αλλά να σηµάνει **μιά νέα αρχή στις σχέσεις Πολιτείας και Εκκλησίας.**

Νά συναπολαύσουν οι δύο φορεΐς τό χάρισμα τῆς συναλληλίας καί τῆς ἀλληλοκατανόησεως, καί σέ κάθε συνεργασία μας νά ὑποδειγματίζουμε τόν τρόπο συνεννόησεως μέ τό παράδειγμα τοῦ Σχιστοῦ.

Βλέπουμε τά γόνιμα καί σημαντικά ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς ἐπιλογῆς.

Βλέπουμε πόσο ψηλά μποροῦμε νά φθάσουμε, ὅταν Πολιτεία καί Ἐκκλησία συνεργάζονται κοινοπρακτικά, ἰσότιμα καί ἀλληλο-περιχωρητικά γιά τό κοινό καλό καί πρὸς ὄφελος τοῦ λαοῦ.

Ἀπό αὐτή τή στάση, ὁ **μεγάλος κερδισμένος θά εἶναι ἡ πατρίδα μας.** Πατρίδα μας δέν εἶναι μόνο ὁ τόπος τῆς ἐλληνικῆς ἐπικράτειας, ἀλλά κυρίως ὅλοι ὅσοι βρισκόμαστε στό «ἐμεῖς», ὅσοι νιώθουμε αὐτόν τόν τόπο πατρίδα μας.

Όμιλία Πρωθυπουργού

κ. Κυριάκου Μητσοτάκη

Μακαριώτατε, Σεβασμιώτατοι, κύριοι Υπουργοί, κυρίες καί κύριοι, τό πιό μεγάλο ταξίδι ξεκινάει μέ τό πρώτο βήμα.

Καί, πράγματι, σήμερα Μακαριώτατε κάνουμε αυτό τό σημαντικό πρώτο βήμα προκειμένου νά γίνει πράξη ένα όραμα τό όποιο είχατε καί τό όποιο πολλές φορές είχαμε τή δυνατότητα νά συζητήσουμε. Τό όραμα αυτό έγκειται στή δυνατότητα τής Έκκλησίας νά μπορέσει έπιτέλους νά αξιοποιήσει έπ' ώφελεία όλόκληρου τοῦ έλληνικοῦ λαοῦ τήν ακίνητη περιουσία πού τής έχει απομείνει.

Περιγράψατε, νομίζω, μέ πολύ γλαφυρό τρόπο τήν ιστορία αὐτοῦ τοῦ σημαντικοῦ κτήματος πῶς στό διάβα τοῦ χρόνου καί γιά λόγους κοινωνικούς, οἱ όποιοι εἶναι απόλύτως αντιληπτοί, συρρικνώθηκε, έφτασε σήμερα ὅμως νά εξακολουθεῖ νά εἶναι ένα σημαντικό κτῆμα τριῶν χιλιάδων (3.000) στρεμμάτων. Τρεῖς χιλιάδες στρέμματα, ἂν έπρεπε μέ κάποιον τρόπο νά σᾶς κάνω μιά παρομοίωση, εἶναι οὐσιαστικά τό μισό Έλληνικό, εἶναι ἡ έκταση τήν όποία βλέπουμε καί από τίς δύο πλευρές τοῦ δρόμου.

Είχαμε συζητήσει, λοιπόν, πολλές φορές εάν θά μπορούσαμε, μέ άφορμή αυτό τό κτῆμα, νά δρομολογήσουμε ένα νέο πλαίσιο συνεργασίας Πολιτείας καί Έκκλησίας. Καί, νά παρέχουμε ούσιαστικά στήν Έκκλησία τῆς Ελλάδος τήν τεχνική δυνατότητα, τήν ύποστήριξη προκειμένου μελετητικά νά ώριμάσει τό πολύ περίπλοκο, αλλά καί πολύ όμορφο καί πολύ δημιουργικό έργο, τό όποιο ό π. Νικόδημος Φαρμάκης είχε τήν καλοσύνη νά μᾶς περιγράψει σέ πολύ μεγαλύτερη λεπτομέρεια.

Καί, πράγματι, σήμερα έπικυρώνουμε ούσιαστικά τό πρώτο βῆμα αὐτῆς τῆς Συνεργασίας. Επιλέξαμε τό ΤΑΙΠΕΔ ως φορέα ύλοποίησης καί ώρίμανσης όλης αὐτῆς τῆς σύνθετης μελετητικῆς διαδικασίας, διότι έχει άποδείξει ότι έχει τήν τεχνική έπάρκεια νά χειριστεῖ, Μακαριώτατε, τέτοια σύνθετα έργα. Έχει, όμως, καί τή διάθεση νά βοηθήσει ώστε τό έργο αὐτό, όπως εῖπατε, νά μήν εῖναι μόνο μία μεμονωμένη προσπάθεια συνεργασίας, αλλά νά άποτελέσει ούσιαστικά ένα πρότυπο, ένα πιλότο γιά τήν άξιοποίηση καί άλλων σημαντικῶν εκτάσεων πού διαθέτει σήμερα στήν κατοχή της ἡ Έκκλησία τῆς Ελλάδος.

Γιά τήν αναπτυξιακή σημασία τοῦ έργου, δέν νομίζω ότι χρειάζεται κανείς νά μιλήσει πολύ. Δέν πρέπει κανείς νά διαθέτει ιδιαίτερες γνώσεις Γεωγραφίας γιά νά άντιληφθεῖ τήν έξαιρετικά στρατηγική σημασία αὐτοῦ

έδωπέρα τοῦ γηπέδου στό ὁποῖο βρισκόμαστε. Ἡ δέ δυνατότητα ἀνάπτυξης ἑνός ὑπερσύγχρονου, φιλικοῦ πρὸς τό περιβάλλον, κέντρου logistics, μεταφορᾶς καί διαχείρισης ἐμπορευματοκιβωτίων, καί ὄχι μόνο, φαντάζει ὡς αὐτονόητη ἀνάγκη, ἂν λάβει κανεῖς ὑπόψη τή μεγάλη σημασία καί τή δυναμική, ἡ ὁποία ἀναπτύσσεται στό λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ.

Δέν θέλω, ἐπίσης, νά πῶ πολλά πράγματα γιά τήν πολύ μεγάλη σημασία πού ἀποδίδουμε συνολικά ὡς Κυβέρνηση στήν ἀναπτυξιακή δυναμική τῆς Δυτικῆς Ἀττικῆς. Ἀκριβῶς πίσω μας βρίσκονται τά ναυπηγεῖα τῆς Ἐλευσίνας. Βρεθήκαμε πρὶν ἀπό λίγες μέρες ἐκεῖ, μαζί μέ τόν ἀρμόδιο Ὑπουργό Ἐπενδύσεων καί Ἀνάπτυξης, γιά νά μπορέσουμε νά σηματοδοτήσουμε μιά ἀκόμα σημαντική παρέμβαση τήν ὁποία κάναμε σώζοντας οὐσιαστικά ἑξακόσιες (600) θέσεις ἐργασίας καί δημιουργώντας τήν προοπτική νά δημιουργηθοῦν πολλές ἀκόμα περισσότερες.

Θά ἔχουμε τή δυνατότητα νά δρομολογήσουμε καί ἐδῶ στό Σχιστό.

Δέν θέλω νά ὑποτιμήσουμε Μακαριώτατε τήν περιπλοκότητα τοῦ συγκεκριμένου ἔργου. Ἔχουμε, ὅμως, τήν ἀπόλυτη βούληση νά προχωρήσουμε μέ πολύ μεγάλη ταχύτητα, νά ξεπεράσουμε τά ἐμπόδια μέ τή συνεργασία τῶν ἀρμοδίων Ὑπουργείων καί εἰδικά τοῦ Ὑπουργείου Περιβάλλοντος πού μᾶς τιμᾷ μέ τήν παρουσία του καί ὁ Ὑφυπουργός

Χωροταξίας -ό κ. Ταγαράς- ώστε να αποδείξουμε στην πράξη ότι η ανάπτυξη με αποκλειστικό γνώμονα την προστασία του Περιβάλλοντος αποτελεί μία συνταγματικά κατοχυρωμένη έπιταγή, την οποία είμαστε σέ θέση να υπηρετήσουμε. Διότι θέλω να αναλογιστοῦμε ὅλοι μαζί κατά πόσο πραγματικά προστατεύαμε τό περιβάλλον όταν αφήναμε ούσιαστικά αὐτόν τόν χῶρο παντελῶς ἀπροστάτευτο να καταλήγει, τελικά, να μετατρέπεται σέ μία ἀνεξέλεγκτη χωματερή. Σέ ἕναν χῶρο στόν ὁποῖο ὁ καθένας πετοῦσε τά σκουπίδια του ἢ τά μπάζα του μέχρι πού να ἔρθει ἡ Ἐκκλησία μέ τή δικιά μας ὑποστήριξη καί να κάνει μία πρώτη παρέμβαση καθαρισμοῦ τοῦ χώρου.

Ἡ βιώσιμη ἀνάπτυξη Μακαριώτατε, κυρίες καί κύριοι εἶναι μονόδρομος γιά τή χώρα. Ἡ δέ τεχνολογία πιά μᾶς ἐπιτρέπει να μπορούμε να παρεμβαίνουμε μέ τέτοιο τρόπο, ὥστε ὅλα τά ἔργα τά ὁποῖα δρομολογοῦμε να εἶναι ἔργα μηδενικοῦ περιβαλλοντικοῦ ἀποτυπώματος ὡς πρός τίς ἐκπομπές τοῦ διοξειδίου τοῦ ἄνθρακα, ἀλλά καί θετικοῦ περιβαλλοντικοῦ ἀποτυπώματος ὡς πρός τή δυνατότητα να προσθέσουμε καί ὄχι να ἀφαιρέσουμε πράσινο. Καί ἐκτός ἀπό τήν ἀναπτυξιακή πρωτοβουλία, ἡ ὁποία θά ξεδιπλωθεῖ σέ αὐτόν τόν χῶρο, ταυτόχρονα να μπορέσουμε να φυτεύσουμε πολλά καινούργια δέντρα καί να

άποδώσουμε στις τοπικές κοινωνίες ένα μεγάλο πάρκο σέ έναν χῶρο, ὁ ὁποῖος σήμερα δέν εἶναι χῶρος ὁ ὁποῖος εἶναι ἐπισκέψιμος.

Κατά συνέπεια, τά ὀφέλη ἀπό μία τέτοια συνεργασία εἶναι στό δικό μου τό μυαλό ἀπολύτως προφανῆ, καί ὅπως εἶπατε Μακαριώτατε, σηματοδοτοῦν καί ένα νέο κεφάλαιο στίς σχέσεις Πολιτείας καί Ἐκκλησίας. Ἔχουμε ἀποδείξει ὅτι ἔχουμε τή βούληση καί τή διάθεση νά ἐπιλύσουμε χρόνιες ἐκκρεμότητες πού ταλανίζουν τήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καί πού θά μπορέσουν νά σηματοδοτήσουν, στά πλαίσια τῶν συνταγματικά κατοχυρωμένων διακριτῶν ρόλων μας, ένα καινούργιο κεφάλαιο πάντα πρὸς ὄφελος τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ καί τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν. Ὅπως, λοιπόν, λύσαμε χρόνιες ἐκκρεμότητες πού σᾶς ταλάνιζαν δεκαετίες, μέ τήν ἴδια βούληση, μέ τήν ἴδια διάθεση, μέ τήν ἴδια ἐνέργεια θά «χρησιμοποιήσουμε» (ἐντός εἰσαγωγικῶν) τό ἔργο τοῦ Σχιστοῦ γιά νά ἀποδείξουμε ὅτι μποροῦμε νά κάνουμε πράξη μιά τέτοια σύμπραξη, ἡ ὁποία θά εἶναι πρῶτα καί πάνω ἀπ' ὅλα πρὸς ὄφελος τῆς τοπικῆς κοινωνίας - τῶν ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι θά βροῦν δουλειά, τῶν ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι θά ἀπολαμβάνουν ένα χῶρο πρασίνου καί ἀναψυχῆς, ἀλλά θά εἶναι, ναί, καί πρὸς ὄφελος τῆς Ἐκκλησίας. Διότι ἡ περιουσία τῆς

Ἐκκλησίας ὅταν εἶναι σχολάζουσα, δέν εἶναι οὐσιαστικά περιουσία, δέν μετατρέπεται σέ κεφάλαιο.

Ἐμεῖς θέλουμε ἡ Ἐκκλησία νά μπορεῖ νά ἔχει τή δυνατότητα νά ἐκμεταλλεύεται τήν ἀκίνητη περιουσία της καί μέσα ἀπό τά ἔσοδα ἀπό αὐτήν τήν ἀκίνητη περιουσία νά μπορεῖ νά στηρίζει τό ἐξαιρετικά πλούσιο καί σημαντικό κοινωφελές της ἔργο. Καί θέλουμε νά δίνεται ἡ δυνατότητα στήν Ἐκκλησία νά μπορεῖ νά ἔχει αὐτήν τήν οἰκονομική αὐτοτέλεια προκειμένου νά διευρύνει καί ἄλλο τό κοινοτικό της ἔργο. Αὐτό εἶναι μιά στρατηγική ἐπιλογή τῆς Κυβέρνησης, τήν ὁποία θά ὑπηρετήσουμε μέ συνέπεια, μέ συνέχεια καί μέ σταθερότητα.

Κατά συνέπεια, θέλω καί πάλι νά σᾶς εὐχαριστήσω γιά τήν πολύ γόνιμη συνεργασία τήν ὁποία εἶχαμε. Νά γνωρίζει καί ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἀλλά καί τό ΤΑΙΠΕΔ ὅτι τά Ὑπουργεῖα εἶναι στή διάθεσή τους γιά νά ξεπεράσουμε τά ἐμπόδια καί τίς δυσκολίες πού ἀναπόφευκτα θά ὑπάρξουν ὅταν μιᾶμε γιά μιά σύνθετη καί μεγάλη καί βαριά παρέμβαση. Ὅμως, ξέρουμε ποῦ θέλουμε νά πᾶμε καί ἔχουμε ἀποδείξει ὅτι ἔχουμε τή δυνατότητα τέτοια περίπλοκα ἔργα, ὅχι ἀπλᾶ νά τά ὠριμάζουμε ἐπενδυτικά, ἀλλά τελικά νά μποροῦμε νά τά φέρουμε καί εἰς πέρας. Ἐπομένως, ὅπως εἶπατε καί σεῖς καταλήγοντας, μιά εἰκόνα χίλιες λέξεις. Ἄς

άφήσουμε τή φαντασία μας λίγο ελεύθερη νά σκεφθοῦμε δημιουργικά
καί πραγματικά τί μπορεῖ νά γίνει σέ αὐτήν τήν ἔκταση. Καί τότε, θά
ἀντιληφθοῦμε ὅτι πραγματικά ἔχουμε ἐπιλέξει νά διαβοῦμε μαζί τόν
σωστό δρόμο.

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ.

Ε΄

Απόφασις 2-6-2022

Εύρωδικαστηρίου

Μία υπόθεσις τοῦ κτήματος στή Βουλιαγμένη γιά τό ὁποῖο προσφύγαμε μετά ἀπό πολλές δυσκολίες στό Εὐρωπαϊκό Δικαστήριό τό 2013. Ἡ ἀπόφασις πού μᾶς δικαίωσε βγήκε στίς 2-6-2022 δηλαδή μετά 9 ὁλόκληρα χρόνια μέ ὅ,τι αὐτό συνεπάγεται. Περιληπτικά μποροῦμε νά ποῦμε τά ἑξῆς:

«Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος κέρδισε στίς 2-6-2022 τή δίκη στό Ε.Δ.Δ.Α. πού ἀφορᾷ τόν χαρακτηρισμό τῆς ἀδικαιολόγητης ἄρνησις τοῦ Κράτους νά ρυθμίσει πολεοδομικά τά ἀτακτοποιήτα τῆς Βουλιαγμένης, ὡς **παραβίαση τοῦ δικαιώματος σέ δίκαιη δίκη**. Ἡ παραβίαση αὐτή ἔχει ὡς συνέπεια τήν ἀπώλεια εἰσοδήματος γιά τήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τῆς τάξεως τῶν **20.000.000** κατ' ἔτος.

Α) Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δικαιώνεται πλήρως καί **ἐνισχύει τό ἠθικό ἐπιχείρημά** της ἀπέναντι στήν κοινωνία ὅσον ἀφορᾷ τήν παρελκυστική

τακτική της Διοίκησης προς διαιώνιση μιᾶς χρονίζουσας ἀδικίας εἰς βάρος της.

Β) Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος **κατοχυρώνει πλήρως τό νομικό της ἐπιχείρημα** ὅτι ὡς ἰδιοκτήτης ἀκίνητης περιουσίας ἔχει ἴσα δικαιώματα ἀπέναντι στό Νόμο μέ τούς ἄλλους ἰδιοκτῆτες καί δέν θά πρέπει νά θίγεται ἀπό τό Κράτος τό συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα στήν ἰδιοκτησία της καί τό δικαίωμα σέ δίκαιη δίκη.

Γ) **Ἀνοίγει ὁ δρόμος γιά τήν πλήρη ἀποζημίωση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος** γιά τή ζημία πού υπέστη καθόλα τά ἔτη λόγω τῆς ἀδικαιολόγητης καθυστέρησης τῆς Διοίκησης νά ρυθμίσει πολεοδομικά τά ἀκίνητά της, ὡς νομίμως ὀφείλε. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος θά ἀσκήσει ἀγωγή κατά τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου ζητώντας ἀποζημίωση. Ἡ Πρόσκληση Ἐνδιαφέροντος τῆς ΕΚΥΟ γιά τήν ἀξιοποίηση 17 πολεοδομικῶς ἀρρύθμιστων ἐκτάσεων τῆς Βουλιαγμένης (2167/2021) ἔχει δημιουργήσει ἀδιάσειστα τεκμήρια βασισμένα σέ πραγματικές προσφορές ἐπὶ τῶν συγκεκριμένων ἀκινήτων, ὥστε νά ὑπάρχει εὐχέρεια στήν ἀπόδειξη τοῦ ὕψους τῆς ζημίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Δ) **Ἀνοίγει ὁ δρόμος γιά τήν πολεοδομική ρύθμιση** τῶν ἀτακτοποιήτων σέ συμμόρφωση τῆς Διοίκησης καί τοῦ ἀρμοδίου ΟΤΑ

πρός τήν απόφαση τοῦ Ε.Δ.Δ.Α. καθώς ὁ φάκελος τῆς ὑποθέσεως θά διαβιβασθεῖ στήν Ἐπιτροπή τῶν Ὑπουργῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, ἡ ὁποία εἶναι ὑπεύθυνη – κατ' ἄρθρο 46 τῆς ΕΣΔΑ – γιά τόν ἔλεγχο τῆς ἐκτέλεσης τῶν ἀποφάσεων τοῦ ΕΔΑΔ ἀπό τά συμβαλλόμενα Κράτη.

Ἐκτός τῶν μνημονευθέντων θά ἀκολουθήσουν καί ἄλλες περιπτώσεις, ὅπως:

1. Τῆς Φασκομηλιάς.
2. Τῶν Λεγραινῶν.
3. Τῆς Βάρης.
4. Τῆς Στροφυλιάς.
5. Τοῦ Κοκκιναρᾶ.
6. Τοῦ Φλαμουρίου τῆς Μαγνησίας κ. ἄ.

Μακαριστός Προκαθήμενος εἶχε πεῖ: «Σεῖς οἱ νεώτεροι μή κοιτᾶτε τό 96% τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας πού χάθηκε. Ἀξιοποιῆστε τό 4%. Αὐτούς τούς βράχους, αὐτές τίς πέτρες, αὐτό τό χῶμα νά τό κάνετε ΠΝΕΥΜΑ».

ἴδου ἓνα ὄραμα, ἴδου ἓνας στόχος. Καί ὅλα αὐτά μόνο γιά τόν Λαό
μας καί τήν Πατρίδα μας.

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ Β΄
ΠΡΟΕΔΡΟΣ